

”Pip-Arthur”

*Från vänster: Okänd sotare och sotaren Arthur ”Pip-Arthur” Södermark 1890–1968.
Foto Agnetha Bergström.*

Ur Johan Arturs Södermarks nekrolog, tidning okänd, 1968:

'På Arvidsjaurns sjukhus avled efter en kort tids sjukdom på söndagen vaktmästare Johan Artur Södermark, Arvidsjaur, 78 år. Det bortgångne var bördig från Månsträsk men flyttade med sina föräldrar till Mellanström. I ungdomsåren kom han hem till Arvidsjaur, där han bott och verkat sedan dess. År 1914 ingick han äktenskap med Amalia Johansson från Arvidsjaur. Äktenskapet berikades med fyra barn.

"Pip-Arthur" sittandes på en plogbil.

Södermark har varit en mångsysslare som få. I sin ungdom var han postkörare, sotare och 'snallare'. Åren 1920–1912 skötte han postkörningen Jörn-Arvidsjaur. I början av 1920-talet utförde han under en femårsperiod gästgivarskjutsar. I mitten av samma decennium deltog han även i postverkets första försöksår att klara vinterplogningen Jörn-Arjeplog. De senaste 20 åren har han tjänstgjort som vaktmästare i kommunala hyreshuset i Arvidsjaur. Hans främsta intressen, i yngre dagar, var fisket samt idrotten som låg honom varmt om hjärtat.

Johan Artur Södermark var gift med Amalia Södermark, 1889–1974. De hade fyra barn: Greta, Elsa, Sten och Gulli. Greta som brud, 1950-tal.

Amalia Södermark, 1889–1974, gift med Artur Södermark, 1890–1968.

Amalia Södermark f. Johansson i Myrträsk. Hon var dotter till stenarbetaren och Arvidsjaur kyrkas dödgravare tillika ringare: Bernhard 'Bene' Johansson och hans hustru Gustafva.

Efter utbildning till sömmerska i Skellefteå blev Amalia tidigt något av hela Arvidsjaur samhälles ambulerande sömmerska och damskräddare.

Det innebar att hon gick hem till kunderna och satt hemma hos dem och sydde. Fem kronor om dagen plus ett mål mat var hennes begärda lön långt in på 1960-talet. Amalias make var Artur Södermark.

Postdiligens från Jörn till Arvidsjaur med Arthur Södermark, även kallad Post Arthur, 1910

Dåtidens post- och taxitransport med Arthur Södermark till höger i vagnen. Arthur Södermark, 1890-1968, mångsysslaren med de många smeknamnen, Pip Arthur, Plog-Arthur, Tomten, Port Artur, Doppa, m.fl.

Mellan åren 1910–1912 körde han post med häst mellan Jörn och Arvidsjaur. Dessutom deltog han i postens försök med att på 1920-talet vinterploga vägen från Jörn ändå upp till Arjeplog. I början av 1920-talet utförde han även under en femårsperiod gästgivarskjutsar. Han jobbade även som vaktmästare till det kommunala hyreshuset.

Sotaren Pip-Arthur Södermark f. 1890, är en av personerna som står uppe på skorstenen.

Vy över Arvidsjaur från kyrktornet, 1923. De kyrkstugor som tidigare stått mitt på Storgatan är borta och flyttade till kvarteren söder om Marklundsparken. Bilden kommer ur Arthur Södermark fotosamling.

Arthur Södermark kallad Pip Arthur som jultomte, 1950-tal.

Arthur Södermark till vänster i bilden.

Inte sällan blev det lite trångt när plogbilen mötte allt från timmerlass till hästskjutsar.
Arthur Södermark till vänster i bilderna.

Artur Södermark i roddbåt med Elsa Olofsson, i Tjolt.

*Byggnadsarbetare. Hugo Stenlunds hus byggs i korsningen Skomakargatan-Östra Skolgatan vid Cirkustorget. Slutet av 1930-tal. Sittande två från vänster: **Pip Artur Södermark**, 1890–1969. (Se andra bilder).*

Huset som är rivet, inrymde på nedre våningarna Hugo Stenlunds tobaksaffär (som under senare hälften av 1940-talet såldes till Oscar Brännström som kom inflyttande från Åsele) samt Konditori Thule.

Artur Södermark, 1890–1969, kallad b.a. Pip Artur, Post Artur eller Tomten. Bilden tagen på Konsum i korsningen Järnvägsgatan-Västlundavägen, 1950-talet.

Sonen Sten...

Sten Södermark, 1917–1991, arbetade på Arvidsjaurs järnhandel. Han var gift med Runa Södermark. Paret hade en dotter, Agneta. Sten arbetade även inom Arvidsjaurs borgarbrandkår (Th bild fr 1951)

*Stens föräldrar:
Far: Johan Artur Södermark 1890–1969, även kallad **Pip Artur** och Post Artur*

*Mor: Amalia Södermark, 1889-1974
Sten hade tre systrar.*

Järnhandeln låg mellan Wisings hus och Granbergs hus, Augusta Granbergs café längs Storgatan. Huset var från början Hålbergs kyrkstuga på kvarteret Göken 13 och var från

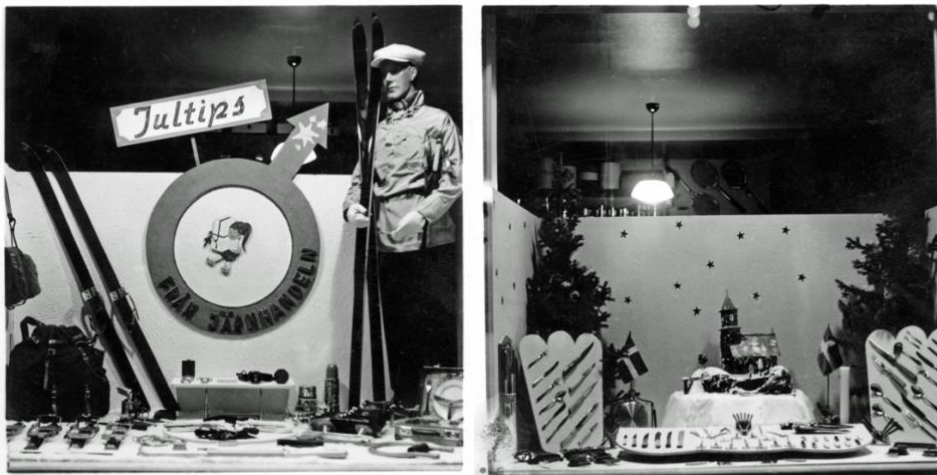
den tiden en av alla kyrkstugor stod längs Storgatan.

Husets historia: Arvidsjaur's första järnhandel öppnades 1925 av Edvard Sundström och låg i f.d. gamla sjukhusets lokaler i korsningen Garvaregatan-Stationsgatan. Rörelsen flyttades 1927 till Anton Petterssons gård vid Storgatan i fastigheten som ursprungligen varit Hållbergs kyrkstuga. Den låg mellan Wisings hus och Granbergs hus, Augusta Granbergs café.

Järnhandel: Sven Åhlund övertog affären efter bröderna Elis och Johans Åhlunds bortgång. Affärens namn blev Arvidsjaur's Järnhandel AB. Järnhandeln övertogs på 1940-talet av Per Stenlund, som vid sin pensionering 1969 överlät den till Bröderna Lindfors. Bröderna Lindfors i Umeå köpte järnhandeln och fastigheten omkring 1971.

Järnhandeln brann delvis ned 1981 och resterna revs 1985 av nya ägaren EA Lindkvist, som köpt fastigheten. Han sålde sedermera fastigheten till Arvidsjaur's kommun.

Julskyltning i Järnhandelns skyltfönster på Storgatan i Arvidsjaur. Ca 60-tal.

Nytt affärshus byggdes på tomten, idag det stora komplexet med bl.a. Lindkvists kläder i många år. Numer Sparbank och LNKN kläder, ELON, BON BON godisaffär, Röda Korset...

Sten Södermark utanför Tidemans Herrekipering längs Storgatan i Arvidsjaur.

// Sammanställt av Kent Norberg.
